

Komentář a metodické vysvětlivky (náplň ukazatelů)

Prvotní energetické zdroje v roce 2008 poklesly proti předchozímu roku o 3,3 %. Na poklesu se podílí především doplnění zásob dodavatelů i spotřebitelů a snížení tuzemské těžby paliv. Vzhledem k tomu, že hospodářský růst pokračoval, přes negativní vývoj koncem roku, i v roce 2008 (hrubý domácí produkt (HDP) vzrostl v roce 2008 o zhruba 3 % proti roku 2007), dosáhl indikátor energetické náročnosti (podíl prvotních energetických zdrojů a HDP) opět nižší hodnoty než v předchozím roce: 0,591 GJ/tis.Kč (v cenách roku 2000). V roce 2007 byl tento ukazatel 0,631 GJ/tis.Kč (ceny roku 2000).

Struktura prvotních zdrojů zaznamenává v roce 2008 mírné posuny – snížil se podíl tuhých paliv cca o 2 % (na 47,5 %) a byl nahrazen vyšším podílem tepla a elektřiny. V zahraničním obchodě s elektřinou vývoz i dovoz byly výrazně nižší než v předcházejících letech. Vývoz převýšil dovoz více jak 2,3 x a dosáhl 20 TWh (pokles takřka o 25 % proti roku 2007).

Energetické zdroje těžené v České republice a dovážené do České republiky jsou z převážné části zušlechťovány (cca z 85 % v roce 2008) s cílem zvýšení nebo změny jejich užitné hodnoty pro využití v konečné spotřebě. Kromě výroby elektrické a tepelné energie se jedná o další způsoby zušlechťování paliv, především o zpracování ropy a koksování černého uhlí. V roce 2008 se ropné produkty podílely na celkové výrobě zušlechťovaných paliv (bez výroby elektřiny a tepla) 66,8 % a produkty koksování 23,5 %.

Výroba v transformačních energetických procesech v roce 2008 ve srovnání s rokem 2007 vzrostla o 2,5 % (o 24 542 TJ). Poklesla pouze výroba elektřiny, vysokopecního plynu a briket (o 33 %). Nejvíce vzrostla výroba v procesu tlakového zplynování uhlí a v procesu zpracování ropy. V absolutních hodnotách je tento růst nejvýznamnější v procesu zpracování ropy (39 150 TJ) a v procesu koksování (5 308 TJ). Výroba elektřiny poklesla o 17 085 TJ (tj. o 4 746 GWh).

Vsázka paliv a energie v roce 2008 byla nižší než v roce 2007 o 1,1 %. Snížila se především u výroby elektřiny (o 6,5 %), u výroby tepla o 1,9 %. Vsázka na zušlechťování paliv naopak vzrostla o 8,7 %.

Průměrná účinnost transformačních procesů se v roce 2008 ve srovnání s rokem 2007 zvýšila o 1,9 %. Nejvíce se zvýšila účinnost v procesu výroby tepla (o 1,4 %). Ve většině ostatních procesů se účinnost mírně snížila – nejvíce v procesu briketování (o 3,8 %), ve kterém se také výrazně snížila výroba (z 6 468 TJ v roce 2007 na 4 326 TJ v roce 2008).

Energetické procesy zušlechťování paliv - jsou produktivní činnosti, jejichž výsledkem je zvýšení, respektive změna užitné hodnoty energetických látek (paliv), které jimi procházejí. Za energetické pochody se v energetické bilanci považují jen ty procesy, ve kterých se bilanční formou kvalifikují na jedné straně vsázka a na druhé straně výroba (využitelné produkty) a ztráty na vsázce. V těchto procesech dochází zpravidla k podstatným chemickým a fyzikálním změnám vsazených paliv a energie. Výkazem EP 8-01 se zjišťují data za ukazatele energetické bilance následujících energetických procesů:

- briketování hnědého uhlí
- vysokoteplotní karbonizace v koksovnách
- tlakové zplynování uhlí
- výroba kapalných paliv z ropy
- výroba generátorového plynu v průmyslových generátorech

Energetická bilance výroby vysokopecního plynu (vysokopecní proces) je sestavována z dat výkazu EP 7-01, údaje pro sestavení bilance elektrické a tepelné energie se sledují výkazem EP 10-01 a jsou prezentovány v této publikaci, v části „Energetika v roce 2006“.

Prvotní energetické zdroje - zdroje paliv a energie získané přímo, které neprošly zušlechťovacími procesy, tj. přírodní zdroje (v tuzemsku vytěžené palivo, elektřina z vodních elektráren, primární teplo - teplo z jaderného paliva), dovoz paliv a energií snížený o vývoz, změna stavu zásob a jiné zdroje.

Vsázka - představuje paliva (energii), která přímo vstupují do energetického pochodu, v němž se zpracovávají za účelem zvýšení jejich užitné hodnoty (např. hnědé uhlí na brikety, ropa na kapalná paliva, apod.).

Výroba (využitelné produkty) - veškeré energetické i neenergetické produkty, které v energetickém pochodu vznikají.

Provozovací spotřeba - je veškerá spotřeba paliv a energie vynaložená na provoz energetického pochodu, tj. na získání využitelných produktů energetického pochodu.

Ztráty celkem v energetickém pochodu jsou definovány jako rozdíl mezi vsázkou včetně provozovací spotřeby a výrobou.

Zásoby u dodavatelů - zásoby paliv určené pro prodej (u těžebních, výrobních a obchodních subjektů).

Zásoby u spotřebitelů - zásoby určené pro výrobu a provoz subjektu (podniku). Čerpání zásob je rozdíl počátečního (k 1.1. sledovaného roku) a konečného stavu zásob (k 31.12. sledovaného roku).

Účinnost energetického pochodu - podíl výroby a součtu vsázky s provozovací spotřebou příslušného energetického procesu.